
Vergaderjaar 2023-2024

30 573

Migratiebeleid

H

VERSLAG VAN EEN NADER SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 13 maart 2024

De leden van de vaste commissie voor Immigratie en Asiel/JBZ-Raad¹ van de Eerste Kamer der Staten-Generaal hebben kennisgenomen van de brief van 17 oktober 2023², waarin de regering nadere vragen beantwoordt die zijn gesteld naar aanleiding van de aanbieding van de Staat van Migratie 2022. Naar aanleiding hiervan legden de leden van de fractie van de **PVV** graag nog een aantal nadere vragen voor. De leden van de fractie van **JA21** sloten zich bij al deze gestelde vragen aan. De leden van de fractie van **BBB** sloten zich bij een enkele vraag aan.

Naar aanleiding hiervan is op 14 november 2023 een brief gestuurd aan de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid.

De staatssecretaris heeft op 12 maart 2024 gereageerd.

De commissie brengt bijgaand verslag uit van het gevoerde nader schriftelijk overleg.

De griffier van de vaste commissie voor Immigratie & Asiel / JBZ-Raad,
Van Dooren

¹ Samenstelling:

Croll (BBB), Marquart Scholtz (BBB), Griffioen (BBB), Karimi (GroenLinks-PvdA), Veldhoen (GroenLinks-PvdA), Ramsodit (GroenLinks-PvdA), Janssen-van Helvoort (GroenLinks-PvdA), Recourt (GroenLinks-PvdA), Kaljouw (VVD), Meijer (VVD), Van Toorenburg (CDA), Bakker-Klein (CDA), Dittrich (D66), Aerdts (D66)

(*ondervoorzitter*), Van Hattem (PVV) (*voorzitter*), Koffeman (PvdD), Nanninga (JA21), Janssen (SP), Huizinga (CU), Van den Oetelaar (FVD), Schalk (SGP), Perin-Gopie (Volt), Van Rooijen (50PLUS), Van der Goot (OPNL)

² Kamerstukken I 2023/24, 30 573, G.

BRIEF VAN DE VOORZITTER VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR IMMIGRATIE EN ASIEL / JBZ-RAAD

Aan de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

Den Haag, 14 november 2023

De leden van de vaste commissie voor Immigratie en Asiel/JBZ-Raad van de Eerste Kamer der Staten-Generaal hebben met belangstelling kennisgenomen van de brief van 17 oktober 2023³, waarin de regering nadere vragen beantwoordt die zijn gesteld naar aanleiding van de aanbieding van de Staat van Migratie 2022. Naar aanleiding hiervan leggen de leden van de fractie van de **PVV** graag nog de volgende nadere vragen voor. De leden van de fractie van **JA21** sluiten zich bij alle door de leden van de fractie van de PVV gestelde vragen aan.

De leden van de fractie van de PVV merken op dat de regering in haar beantwoording over de zelfstandige bestuursorganen (zbo's) niet ingaat op het element van het gebrek aan democratische controle op het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) als zbo als tekortkoming in ons stelsel.⁴ Graag ontvangen deze leden alsnog een reactie in dit kader van de regering.

De leden van de fractie van de PVV wijzen vervolgens op de volgende passage uit de aan de orde zijnde brief:

*"Van het COA wordt verwacht dat de organisatie op doeltreffende en doelmatige wijze uitvoering geeft aan de op haar rustende taak op het terrein van asielopvang en de daartoe bestemde publieke middelen ook zo besteedt. Opvanglocaties moeten derhalve het doel van het bieden van opvang dienen en dat doel moet met een zo beperkt mogelijke inzet van (financiële) middelen wordt bereikt. Via de Rijksbegroting kan democratische controle worden uitgeoefend op de mate waarin de beginselen van doeltreffendheid en doelmatigheid worden nageleefd, met inachtneming van de beperkingen zoals reeds genoemd in mijn eerdere beantwoording."*⁵

Deze leden vragen de regering om aan te geven op welke wijze het parlement via de Rijksbegroting de democratische controle op de doeltreffendheid en doelmatigheid van het COA kan uitvoeren, als noch via de Rijksbegroting, noch via parlementaire vragen de onderliggende informatie over contracten van het COA beschikbaar worden gesteld. Kan de regering aangeven op welke wijze het parlement effectief kan controleren of het COA "op doeltreffende en doelmatige wijze uitvoering geeft aan de op haar rustende taak op het terrein van asielopvang en de daartoe bestemde publieke middelen ook zo besteedt"⁶ – zoals de regering aangeeft – zónder over de gevraagde onderliggende documenten te kunnen beschikken? Is de regering bereid om deze stukken alsnog beschikbaar te stellen? Zo nee, wat valt er te verbergen voor de volksvertegenwoordiging?

De leden van de fractie van de PVV merken verder op dat de eerder door deze leden gestelde vraag "Kan de regering aangeven in hoeverre zij kennis heeft van de inhoud van deze overeenkomst?"⁷

³ Kamerstukken I 2023/24, 30 573, G.

⁴ Kamerstukken I 2023/24, 30 573, G, p. 8.

⁵ Kamerstukken I 2023/24, 30 573, G, p. 9.

⁶ Kamerstukken I 2023/24, 30 573, G, p. 9.

⁷ Kamerstukken I 2023/24, 30 573, G, p. 9.

door de regering niet is beantwoord. Kan de regering hierop alsnog een antwoord op deze vraag geven?

De leden van de fractie van de PVV verwijzen naar onderstaande passage uit de aan de orde zijnde brief:

*"Onder verwijzing naar mijn eerdere beantwoording vul ik korthedshalve aan dat de democratische controle over besluitvorming verband houdend met de realisatie van een specifieke opvanglocatie plaatsvindt in de lokale volksvertegenwoordiging, te weten de gemeenteraad."*⁸

Deze leden vragen de regering om aan te geven op welke wijze de gemeenteraad haar democratische controle kan uitoefenen als zij ook niet over de contracten en andere relevante stukken vanuit het COA kunnen beschikken. Kan de regering tevens aangeven hoe gemeenteraden deze democratische controlerende taak effectief kunnen invullen als bij vragen hieromtrent door het gemeentebestuur korthedshalve wordt doorverwezen naar de Rijksoverheid en de controlerende taak van het parlement op asielopvang?

Voorts wijzen de leden van de fractie van de PVV het artikel 'Van der Valk ruziet om miljoenenopbrengst asielopvang' dat op 29 september jl. verscheen in het FD over fraude binnen het Van der Valk-concern rond de voor het COA verzorgde asielopvang.⁹ In dit artikel wordt onder andere het volgende gesteld:

"Bob van der Valk was directeur van het Van der Valk-hotel in Duiven en hielp het familieconcern bij de contracten voor asielopvang. Volgens zijn ooms, die de Van der Valk Exclusief-hotels bestieren, was sprake van belangenverstrengeling. Bob zou ook geld verdienen via de tussenpersoon die hotelkamers zoekt voor het COA. Van der Valk Exclusief zegt dat Bob en zijn zakenpartner onverklaarbaar hoge marges rekenden." (...) "De discussie laat ook zien hoe het COA zaken doet in de asielcrisis, en hoe hotels miljoenen verdienen aan de opvang van asielzoekers." (...) "Vorig jaar sloot het COA een contract met de tussenpersoon, LCHD uit Didam, voor het zoeken naar en huren van hotelkamers in Nederland. Daarvoor is volgens de opvanginstantie een prijs afgesproken die 'gelet op de druk op de opvang' toen acceptabel was. Van der Valk Exclusief — een tak waar ruim veertig hotels onder vallen — claimt bewijs te hebben dat 'woekerwinsten' zijn gemaakt. Het bedrag dat de hotels ontvingen per kamer per nacht zou bijna €100 lager zijn dan het COA aan LCHD betaalde. Over meerjarige deals met meerdere Van der Valk-hotels zou het een winst betreffen van ruim €115 mln, op een omzet van €300 mln." (...) "Afgelopen zomer vonden op initiatief van het COA heronderhandelingen plaats met LCHD, waarbij het COA 'aanzienlijk verbeterde voorwaarden' bedong, zoals een lagere prijs. Volgens de instantie is heronderhandeld mede vanwege veranderende regels en langere looptijden van de contracten."

In het licht van bovenstaande passages vragen de leden van de fractie van de PVV de regering of het COA "op doeltreffende en doelmatige wijze uitvoering geeft aan de op haar rustende taak op het terrein van asielopvang en de daartoe bestemde publieke middelen ook zo besteedt". Kan de regering aangeven of zij het met deze leden eens is dat het parlement hierop haar controlerende

⁸ Kamerstukken I 2023/24, 30 573, G, p. 10.

⁹ Raadpleegbaar via: <https://fd.nl/bedrijfsleven/1489496/van-der-valk-familie-ruziet-om-miljoenenopbrengst-asielopvang>

taak moet kunnen uitoefenen en daartoe over de nodige onderliggende stukken en contracten vanuit het COA moet kunnen beschikken? Zo nee, waarom zou het parlement niet effectief mogen controleren op mogelijke ernstige misstanden bij het COA en haar partners? Kan de regering aangeven of zij op de hoogte is van deze handelswijzen van het COA en de contracten met tussenpersonen? Kan de regering aangeven of zij de door het FD geschetste misstanden herkent en in hoeverre de regering naar aanleiding hiervan maatregelen heeft genomen? Is de regering alsnog bereid om – gelet op de veronderstelde misstanden rond de asielopvang door Van der Valk en tussenpersoon LCHD – de onderliggende stukken aan het parlement beschikbaar te stellen? Zo nee, waarom niet? De leden van de fractie van de **BBB** sluiten zich bij de door fractie van de door de leden van de fractie van de PVV in deze passage gestelde vragen aan.

De leden van de fractie van de PVV wijzen tot slot op de volgende passage uit de aan de orde zijnde brief:

*"In hoeveel zaken een asielvergunning is afgewezen, dan wel ingetrokken omdat de asielzoeker op voorspraak van derden een asielmotief heeft gefingeerd is niet te achterhalen uit de systemen van de IND."*¹⁰

Deze leden vragen de regering om aan te geven om welke reden dit niet kan worden geregistreerd.

De leden van de vaste commissie voor Immigratie en Asiel/JBZ-Raad zien uw beantwoording met belangstelling tegemoet en zij verzoeken u deze bij voorkeur **binnen vier weken** na dagtekening van deze brief, te mogen ontvangen.

M.H.M. Faber - van de Klashorst

Voorzitter van de vaste commissie voor Immigratie en Asiel / JBZ-Raad

¹⁰ Kamerstukken I 2023/24, 30 573, G, p. 11.

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN JUSTITIE EN VEILIGHEID

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 12 maart 2023

Met belangstelling heb ik kennisgenomen van de aanvullende vragen en opmerkingen van de vaste commissie voor Immigratie en Asiel/JBZ-Raad van de Eerste Kamer der Staten-Generaal van 21 november jongstleden naar aanleiding van de brief die ik u op 17 oktober 2023 heb gestuurd in antwoord op de eerdere vragen van de leden van de fractie van de PVV naar aanleiding van de "Staat van de Migratie 2022". Allereerst mijn excuses voor de late reactie op uw schrijven. Door omstandigheden heeft beantwoording langer geduurd dan u van mij mag verwachten.

Hieronder beantwoord ik de nader gestelde vragen van de leden van de fracties van PVV, Ja21 en BBB in de volgorde van de brief waar ze in gesteld worden.

De staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,

E. van der Burg

Vragen van de fracties van PVV, Ja21 en BBB.

De leden van de fractie van de PVV merken op dat de regering in haar beantwoording over de zelfstandige bestuursorganen (zbo's) niet ingaat op het element van het gebrek aan democratische controle op het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) als zbo als tekortkoming in ons stelsel. Graag ontvangen deze leden alsnog een reactie in dit kader van de regering.

De leden van de fractie van de PVV wijzen vervolgens op de volgende passage uit de aan de orde zijnde brief:

"Van het COA wordt verwacht dat de organisatie op doeltreffende en doelmatige wijze uitvoering geeft aan de op haar rustende taak op het terrein van asielopvang en de daartoe bestemde publieke middelen ook zo besteedt. Opvanglocaties moeten derhalve het doel van het bieden van opvang dienen en dat doel moet met een zo beperkt mogelijke inzet van (financiële) middelen wordt bereikt. Via de Rijksbegroting kan democratische controle worden uitgeoefend op de mate waarin de beginselen van doeltreffendheid en doelmatigheid worden nageleefd, met inachtneming van de beperkingen zoals reeds genoemd in mijn eerdere beantwoording."

Deze leden vragen de regering om aan te geven op welke wijze het parlement via de Rijksbegroting de democratische controle op de doeltreffendheid en doelmatigheid van het COA kan uitvoeren, als noch via de Rijksbegroting, noch via parlementaire vragen de onderliggende informatie over contracten van het COA beschikbaar worden gesteld. Kan de regering aangeven op welke wijze het parlement effectief kan controleren of het COA *"op doeltreffende en doelmatige wijze uitvoering geeft aan de op haar rustende taak op het terrein van asielopvang en de daartoe bestemde publieke middelen ook zo besteedt"* – zoals de regering aangeeft – zónder over de gevraagde onderliggende documenten te kunnen beschikken? Is de regering bereid om deze stukken alsnog beschikbaar te stellen? Zo nee, wat valt er te verbergen voor de volksvertegenwoordiging?

De leden van de fractie van de PVV merken verder op dat de eerder door deze leden gestelde vraag *"Kan de regering aangeven in hoeverre zij kennis heeft van de inhoud van deze overeenkomst?"* door de regering niet is beantwoord. Kan de regering hierop alsnog een antwoord op deze vraag geven?

De leden van de fractie van de PVV verwijzen naar onderstaande passage uit de aan de orde zijnde brief:

"Onder verwijzing naar mijn eerdere beantwoording vul ik korthedshalve aan dat de democratische controle over besluitvorming verband houdend met de realisatie van een specifieke opvanglocatie plaatsvindt in de lokale volksvertegenwoordiging, te weten de gemeente- raad."

Deze leden vragen de regering om aan te geven op welke wijze de gemeenteraad haar democratische controle kan uitoefenen als zij ook niet over de contracten en andere relevante stukken vanuit het COA kunnen beschikken. Kan de regering tevens aangeven hoe gemeenteraden deze democratische controlerende taak effectief kunnen invullen als bij vragen hieromtrent door het gemeentebestuur korthedshalve wordt doorverwezen naar de Rijksoverheid en de controlerende taak van het parlement op asielopvang?

Voorts wijzen de leden van de fractie van de PVV het artikel 'Van der Valk ruziet om miljoenenopbrengst asielopvang' dat op 29 september jl. verscheen in het FD over fraude binnen het Van der Valk-concern rond de voor het COA verzorgde asielopvang.⁷ In dit artikel wordt onder andere het volgende gesteld:

"Bob van der Valk was directeur van het Van der Valk-hotel in Duiven en hielp het familie-concern bij de contracten voor asielopvang. Volgens zijn ooms, die de Van der Valk Exclusief-hotels bestieren, was sprake van belangenverstrengeling. Bob zou ook geld verdienen via de tussenpersoon die hotelkamers zoekt voor het COA. Van der Valk Exclusief zegt dat Bob en zijn zakenpartner onverklaarbaar hoge marges rekenden."(...) "De discussie laat ook zien hoe het

COA zaken doet in de asielcrisis, en hoe hotels miljoenen verdienen aan de op- vang van van asielzoekers." (...) "Vorig jaar sloot het COA een contract met de tussenpersoon, LCHD uit Didam, voor het zoeken naar en huren van hotelkamers in Nederland. Daarvoor is volgens de opvanginstantie een prijs afgesproken die 'gelet op de druk op de opvang' toen acceptabel was. Van der Valk Exclusief — een tak waar ruim veertig hotels onder vallen — claimt bewijs te hebben dat 'woekerwinsten' zijn gemaakt. Het bedrag dat de hotels ontvingen per kamer per nacht zou bijna €100 lager zijn dan het COA aan LCHD betaalde. Over meerjarige deals met meerdere Van der Valk-hotels zou het een winst betreffen van ruim €115 mln., op een omzet van €300 mln." (...) "Afgelopen zomer vonden op initiatief van het COA heronderhandelingen plaats met LCHD, waarbij het COA 'aanzienlijk verbeterde voor- waarden' bedong, zoals een lagere prijs. Volgens de instantie is heronderhandeld mede van- wege veranderende regels en langere looptijden van de contracten."

In het licht van bovenstaande passages vragen de leden van de fractie van de PVV de regering of het COA "op doeltreffende en doelmatige wijze uitvoering geeft aan de op haar rustende taak op het terrein van asielopvang en de daartoe bestemde publieke middelen ook zo besteedt". Kan de regering aangeven of zij het met deze leden eens is dat het parlement hierop haar controlerende taak moet kunnen uitoefenen en daartoe over de nodige onderliggende stukken en contracten vanuit het COA moet kunnen beschikken? Zo nee, waarom zou het parlement niet effectief mogen controleren op mogelijke ernstige misstanden bij het COA en haar partners? Kan de regering aangeven of zij op de hoogte is van deze handelswijzen van het COA en de contracten met tussenpersonen? Kan de regering aangeven of zij de door het FD geschetste misstanden herkent en in hoeverre de regering naar aanleiding hiervan maatregelen heeft genomen? Is de regering alsnog bereid om — gelet op de veronderstelde misstanden rond de asielopvang door Van der Valk en tussenpersoon LCHD — de onderliggende stukken aan het parlement beschikbaar te stellen? Zo nee, waarom niet? De leden van de fractie van de **BBB** sluiten zich bij de door de leden van de fractie van de PVV in deze passage gestelde vragen aan.

Bovenstaande aanvullende vragen zal ik hieronder samen beantwoorden.

Als zelfstandig bestuursorgaan biedt het COA asielzoekers een leefbare en veilige opvang en begeleidt hen naar een toekomst in Nederland of daarbuiten. Als gevolg van de hoge instroom, langere behandelduur en vertraagde uitstroom is de opgave voor het COA de laatste jaren fors. In deze tijden van druk op de capaciteit staat de COA Bedrijfsvoering onder grote druk waardoor in snelheid van handelen keuzes moeten worden gemaakt die ten koste kunnen gaan van doelmatigheid en doeltreffendheid. Het COA voert voortdurend verbeteringen door in afstemming met het ministerie om deze te herstellen en in het vervolg te voorkomen.

Door de druk op de opvang blijven noodopvangplekken, die in de regel duurder zijn dan reguliere plekken, nodig. Bij het organiseren van en onderhandelen over zowel langjarige opvangplekken als de noodopvangplekken is en blijft het doel om middelen doeltreffend en doelmatig te besteden, maar is de uitkomst onder andere afhankelijk van de onderhandelingspositie met externe partijen. Zoals eerder aangegeven kan ik u onderliggende contractinformatie niet geven en openbaar maken, omdat dit de onderhandelingspositie negatief beïnvloedt.

Mede door het akkoord op de groei naar een stabiele opvangcapaciteit van 41.000 plekken kan het COA invulling geven aan het zoveel als mogelijk regelen van reguliere opvangplekken met langjarige afspraken in plaats van duurdere noodopvang. Dit, in combinatie met de inwerkingtreding van de spreidingswet, gaat bijdragen aan het zo doeltreffend en doelmatig inzetten van middelen.

Voor de gemeenteraad gaat het om de democratische controle op waar een opvanglocatie wordt gevestigd in relatie tot het geldende bestemmingsplan en niet om inzicht in contracten die het COA sluit om een locatie op te zetten.

Verantwoording door het COA over bestede middelen en sturing op de doeltreffendheid en doelmatigheid door de opdrachtgever vindt plaats in de planning- en begrotingscyclus binnen de

bestuurlijke driehoek. Onderdeel hiervan is een jaarlijkse (externe) accountantscontrole en het publiceren van een inhoudelijk en financieel jaarverslag.

De leden van de fractie van de PVV wijzen tot slot op de volgende passage uit de aan de orde zijnde brief:

"In hoeveel zaken een asielvergunning is afgewezen, dan wel ingetrokken omdat de asielzoeker op voorspraak van derden een asielmotief heeft gefingeerd is niet te achterhalen uit de systemen van de IND."

Deze leden vragen de regering om aan te geven om welke reden dit niet kan worden geregistreerd.

De IND registreert inhoudelijke overwegingen die tot afwijzing van de aanvraag leiden niet op een zodanige wijze dat deze uit de IND-systemen te ontsluiten zijn. Om deze reden valt niet te achterhalen in hoeveel gevallen de IND een aanvraag heeft afgewezen omdat de vreemdeling op voorspraak van derden een asielmotief heeft gefingeerd. Dergelijke inhoudelijke overwegingen vermeldt de IND enkel in documenten (bijvoorbeeld beschikkingen) in het persoonsgebonden digitale dossier ten behoeve van de besluitvorming in de individuele zaak.